

Minden eddigi társadalom története  
osztályharcok története.  
Világ proletárjai egyesüljétek!

# NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.

Az iparilag fejlettebb országok a szegényebb felettnek saját jövője képét mutatja. (Marx.)

No. 103. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 december 25

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

## LESZ-E BÉKE A FÖLDÖN?

A béke ünnepe üli az emberiség. A harangok hívó szavára megtelnek a templomok s átjárt arcu papok, szembefordító prédikátorok ajkukra veszik názáreti Jézus szavait, hogy hirdessék a szeretetet, az áldást hullató békét.

Igy van ez már évszázadok óta. Szakadatlan elkeseredett, sokszor véres küzdelem folyik az emberek között, millióknak boldogsága, reménye, élete megy veszendőbe évről-évre, de azért az állig fegyverkezett országokban, a nyomor karmái közt vonagló városokban, a pusztuló falvakban évről-évre megkondultak a harangok karácsonynak napján, a szeretetnek, békének ünnepén.

Nincs nemzet, melynek múltját, míg kutató szemünk a multat belátja, vértenger ne borította; nincs nép, melynek története vérről nem íródott volna meg s jelene a béke áldásait élvezhetné; nincs társadalom, melynek tagjai kinézetlen harcot ne vívnának egymás ellen; de azért csak megünnepelik a béke napját évről-évre, még ha a harangok zugásának kardok csattogása, puskák ropogása, ágyúk dörgése, haladók hűgése adja is meg a kíséretet.

Szemfényvesztő, hazug komédia ez az ünnep. A harangok zugása, a prédikátorok szavai nem dönthetik meg, nem takaríthatják el a tényeket, a megdöbbentő, kérelmetlen valóságot, mely nem ad okot és jogot a béke ünnepére.

Társadalmi rendszerek váltakozhattak, országok kifejlődtek és elpusztultak, azonban egy tény nem változott soha: minden társadalmi rendszer minden országban az emberi kizsákmányoláson épült föl. A kizsákmányolás módja változhatott tökéletlenül tökéletesebbé, azonban lényegében ugyanaz maradt. Az embereknek egy része uralkodott, a másik részét szolgált; az egyik rész dolgozott, a másik rész élvezte a munka gyümölcsét. Mellekes, hogy az egyik részt rabslolgatároknak, hűbértartóknak, szolgáknak, a másikat uraknak, földesuraknak, jobbágyoknak vagy bérabszolgáknak nevezték vagy nevezték, — az emberiség mindig két részre oszlott s a két osztály között kiméletlen küzdelemnek kellett folyni. Hiába volt minden igyekezet, hogy a küzdelem letagadják, eltakarják, a kizsákmányoló sohasem békülhet össze a kizsákmányolttal, a jólakott sohasem érthet egyet az éhezől.

Szemfényvesztő, hazug komédia a béke ünnepe. Harcaban állnak egymással nemesek a kizsákmányolók és kizsákmányoltak, hanem a különböző országok uralkodó osztályai is. Versenyeznek egymással újabb területekért, melynek népet leigázhassák, kizsákmányolhassák s ebben a versenyben nélkülözhetetlen eszközök a hadsereg. Életerős férfiaknak ezereit szüfölik a kaszárnyákba, hol kioktatják s begyakorolják őket a gyilkosság művészetére, éretnyik teszik az emberlést. Embereket, kik egymást soha nem látták, egymásnak soha nem ártottak, egymásra vezetnek véres harcokra, ahol ismeretlen fogalom az irgalom, az ember-szeretet, ahol föltámad az emberben a vére szomjás állat.

Mindenek fölött az egyháznak van legkevésbé joga a béke ünnepére. Vértapadt az egyházak kezére minden időben. Hogy a lelkiismeret szabadságát elnyomja, hogy a szabadgondolkodásnak szárnyát szegje, hogy uralmát föntartsa és kiterjessze, a gyűlölségek, harcok üszkét vetette az emberek közé. Lábbal tiporta annak az embernek tanításait, kinek nevében, kinek emlékére ma békéről és szeretetről beszél. Az inkvizíció borzalmaiban, a vallásháborúk vérgömböiben a béke legádázabb ellenségeinek bizonyult.

És a jelenben is lehatalmasabb támasza annak a rendszernek, mely lehetetlenné teszi a békét az emberek között.

Hirdeti a megalázkodást, hogy a kizsároltak türellemmel viseljék a jármot. Hirdeti a szegénységet, hogy az éhezők nyugodjanak bele a nyomorba. Terjeszti a tudatlanságot, mert csak tudatlan népre lehet láncokat rakni. Védelmezi a kapitalista rendszert, a kapitalista osztályt, hogy e védelemért kivége részét a zskákmányból.

Ahol a munka összetűz a tőkével, az egyházat mindig a tőke oldalán látjuk a kizsákmányolás rendszerének védelmezésében.

A "béke ünnepe" cinikus guny abban a rendszerben, melyben a pusztá lértéti keserű harcot kell vívni. Nincs és nem is lehet béke, míg a kapitalista rendszer meg nem fog dőlni.

Nem is akarunk addig békét, míg az emberek egyik csoportjának uralkodás, bőség, a másik résznek pedig szolgaság, nyomor lesz az osztályrésze.

Nem is akarunk addig békét, míg a munkás nem élvezheti munkájának gyümölcsét. Csak hadd szóljanak karácsony napján a béke ünnepe hívó harangok, ennek a harcnak nem fogják végét vetni.

Lesz még béke a földön, azonban annak a békének az a nap lesz az ünnepe, melyen a munkásosztály meg fogja vívni végső ütközését a szolgaság és a nyomor ellen.

### A KAPITALISTA OSZTÁLY.

— Irta: Kautsky Károly. —

Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De Leon.

#### A kapitalista szelvény-nyerővé válik.

Amikor a kapitalista vállalat növekszik, egyre szükségesebbnek találja, hogy a szaporodó kötelességek egy részétől szabaduljon, akár az által, hogy más kapitalista társulatra, akár úgy, hogy alkalmazottjaira bizza azokat. Természetesen az ipari működés folyamataiban mellekes, hogy e kötelességeket ki végzi, a kapitalista vagy egy alkalmazottja. Sem így, sem úgy nem állítanak elő értéket s így a kapitalistának többletéből kerül ki ez a költség. Ez ismét egyik módja a kapitalista többlet, vagyis haszna fogyasztásának. Világos azonban, hogy a kapitalista ezeket a költségeket a termelés költségei közé sorozza s a munkabérek közé számítja.

Míg a vállalat növekedése kényszeríti a kapitalistát, hogy az ő funkciói végzésére más alkalmazzon, vállalatának növekedése a növekvő többlet folytán könnyebbé teszi helyzetét. Minél nagyobb többlet, annál több funkciót ruházhat a kapitalista másra s nincs más dolga, mint részvényeszelvényeinek lenyészése és beváltása s az a gond, hogy hasznának személyes szükségleteire fordított részen fölül megmaradt részét miként fektesse újabb jövedelmező vállalatba.

#### A részvénytársulat keletkezése. A kapitalista hasznos volta véget ér.

A vállalatok száma, melyekben a tőkés elérte ezt a fokot, évről-évre nő. Ezt bizonyítja a részvénytársulatok számának csodás szaporodása, mely társulatokban, mint azt még a leggyűnyűbbek is belátják, a kapitalistának személye többé nem lényeges, — egyetlen fontos szerepe csak befektetett vagyonának van. Akadnak gyöngébb eszűek, kik azt képzelték, hogy a részvénytársulatok keletkezése eszköz lesz arra, hogy a kistőkés is élvezze a nagytermelés áldásait. Ez is épp oly tévedés, mint amilyenben némelyek a hitel kérdésénél vannak. A részvénytársulat, épp úgy, mint a hitel, melynek az egyik megnyilvánulása, éppen ellenkezőleg arra szolgál, hogy a nagy tőkésnek rendelkezésére bocsássa a kistőkésnek tulajdonát.

Mihelyt az ipar egy ágában a kapitalistának személye nem játszik szerepet, bárki is vállalatba becsatlakozhat benne, ha semmit sem ért is hozzá, föltéve, hogy van pénze részvények vásárlására. Ennek következtében azután a kapitalista olyan iparágakat képes kezében egyesíteni, melyek egymástól a lehető legfüggetlenebbek.

A részvénytársulatot legkönnyebb megszerezni a kapitalistának. Az egész, amit tennie szükséges, hogy a vállalatot érdekeinek alárendelje s saját magától tegye függővé, az, hogy vegye meg a részvények többségét.

Végül nem szabad szem elől tévesztani, hogy a nagy tőke gyorsabban nő, mint a kisebb; minél nagyobb a tőke, annál több a haszon s kisebb az a rész, melyet a kapitalista ebből személyes szükségleteire felhasznál s nagyobb az a rész, melyet előző befektetéseihez csatolhat, mint újabb tőkét. A kapitalista, kinek vállalatát évente tizezer dollárt jövedelmez, csak igen szerényen élhet meg — a kapitalisták fölfogása szerint. Szerencsésnek érezheti magát, ha félretehét évente 2000 dollárt, jövedelmének egy ötödét. Viszont az a kapitalista, kinek évi jövedelme száz ezer dollár, még ha ötször annyit is költ saját személyére, mint a másik, vagyis negyvenezer dollárt, még akkor is évente hatvan ezer dollárt, jövedelmének három ötödét csatolhatja tőkéjéhez. És így tovább növekvő mérvben. Míg a kiskapitalistának egy kevésbé harcot kell vívnia existenciájáért, a vagyon egyre nagyobb mértékben halmozódik a nagy kapitalista kezében, míg végre hihetetlen arányokat ölt.

Hogy összegezzük: A nagy ipari telepek növekedése, a nagy vagyon fölhalmozódása, a kistermelők számának csökkenése, a különböző társulatoknak egy kézben való koncentrá-

sa, — mindezek bizonyítják, hogy a kapitalista termelő rendszer folyton kevesebbedő kézbe juttatja a termelés eszközeit, melyek a kapitalista osztály monopoliumává váltak; hogy a végső eredmény szükségképpen a termelés összes eszközeinek néhány személy vagy társulat kezébe jutása lesz, melyek, mint magántulajdonokkal, kedvük szerint rendelkeznek; hogy a termelés egész gépezete egyetlen óriási vállalat alakul, melynek, mint magántulajdonos eszközeinek magántulajdonosa vezet a kapitalista rendszerben arra az ösvényre, amelyen haladva, egynek kivételével valamennyien vagyontalanok lesznek. Más szóval: a kapitalista rendszer saját pusztulását idézi elő; fejlődésével maga alatt vája a fát; sajátoságos ellentmondása fejlődésével egyre szembeötlőbbé lesznek. Amikor a kizsárolt bérmunkások alkotják a fogyasztók tömegét, a termékek, melyek a többletet magukban foglalják, eladhatatlanokká válnak, a többlet értékét fogja veszíteni.

#### A kiskapitalisták a nagytől függnek.

Tényleg azonban a dolgok állapota, ahogy itt körvonaloztuk, épp oly vizsás, mint amilyen lehetetlen. Nem jön s nem is jöhet ennyire. Az ilyen viszonyoknak pusztá megközelítése annyit szenvedést, annyi gyűlöletet, annyi ellentmondást idézne föl, hogy elviselhetlenné válna, a társadalom összetörne, hacsak a fejlődés idejében más fordulatot nem vesz. Bár a dolgok ilyen állapotához teljes fejlettségében el nem jutunk, mégis abban az irányban haladunk. Ugyanakkor, mikor egyrészt a különböző kapitalista vállalatok gyorsan központosulnak egyre kevesebb kézbe, másrészt a látszólag független vállalatok mindinkább összefüggővé válnak a munkafelosztásnak elkerülhetetlen eredménye képen. A kölcsönös függés azonban mindinkább egyoldalú lesz, úgy hogy a kiskapitalisták függnek a nagykapitalistától. Épp úgy, mint azoknak a munkásoknak javarésze, kik most a házi iparban dolgoznak s látszólag függetlenek, tényleg azonban valamely kapitalistától függnek, a kiskapitalisták közül is sokan, kik látszólag függetlenek, más kapitalistától függnek és sok, látszólag független vállalat, csak függeléké valamely hatalmas kapitalista vállalatnak. A kis kapitalistának a nagytól való függése még sokkal gyorsabb mértékben terjed, mint a tényleges központosulás. Ipari gépezetünk végső analízisében máris csak egy-két nagykapitalista tartja kezében. Ezeknek egyesülése csak idő kérdése.

Ugyanakkor, mikor a nép tömege egyre nagyobb számban válik függővé a kapitalista osztálytól, ennek az osztálynak tagjai is egyre nagyobb mértékben válnak függővé osztályuknak egy, száma folyton kevesebb, de vagyonuk folyton egyre hatalmasabb csoportjától. De amint a proletáriátusnak, a kispaprosnak, kiskereskedőnek s kisbirtokosnak függése, úgy az egyik kapitalistának a másiktól való függése is növeli a megélhetés bizonytalanságát. A bizonytalanság növekszik a függéssel s bár a kiskapitalistára jár leginkább a rud, a nagytőke sem nyújt teljes biztonságot.

#### A kapitalisták közt a piacért folyó verseny eredménye.

Már említettük, hogy a termelés gépezetének fogékonysága a legkisebb zavaró hatás iránt egyik okozója a kapitalista rendszer bizonytalanságának. Van még egy ok, melyről meg kell emlékezni. Amely mértékben kiélesíti az osztályellentétet; amely mértékben mindkét félnek egyre hatalmasabb, bár különböző fegyvereket ad kezébe, — a kapitalista termelő rendszer épp oly mértékben nyújt egyre több alkalmat a zavarokra s teszi egyre károsabbá a zavarok eredményét. Nemesek a kapitalista által visszatartott többletet növeli a munkások fokozódott termelőképesége, növeli a piacra kerülő áruk mennyiségét, melyen a kapitalistának tul kell adni. A munka kizsákmányolásával nő a kapitalisták között a verseny s keserű küzdelemmé fejlődik, melyet minden egyes folytat az egész ellen. Továbbá a termelés módja állandó forradalmon megy át, új találmányokat használnak föl, melyek nemesek az egyes munkást, az egyes gépet, hanem egész vállalatot, sőt egész iparágat tesznek fölöslegessé.

(Folytatjuk.)

A "jutalom", amit a kapitalista a munkásnak ad, abból áll, hogy megtartja magának azon vagyonnak negyötöd részét, amelyet a munkás termel.

A munkásoknak a kapitalistákra mért "büntetés" az legyen, hogy adják oda a kapitalistáknak mindazt, amit azok termelnek.

## JÉZUS A FÖLDÖN.

JÉZUS A TEMPLOMBAN. — JÉZUS A GAZDAGOKNÁL. — JÉZUS A PAPOKNÁL. — JÉZUS A SZEGÉNYEK KÖZÖTT.

Leszállván pedig Jézus a földre, hogy látna az ő népeinek boldogulását és eredményét az ő igéi hirdetésének s kimegy vala fényes városokba.

És mikor jutott volna magas tornyú ház elébe, látá keresztján saját hasonmását és kapukon iratokat: Ego sum via, veritas et vita, azaz én vagyok az Ut, az Igazság és az Élet.

Béméven pedig Jézus a házba, leüle a sokaság között.

Valának pedig ott sok ékes öltözött Férfijak és Asszonyok és irástudó Papifjedelmek.

Felállván a legvénebb papifjedelem, aranyos oltárhoz járula és szólott, mondván:

Boldogok azok, kik Fijai és Lánya az egyedül üdvözítő Anyaszentegyháznak.

Átkozottak lesznek pedig azok, kik eltévélyedtek, mert azoknak bünei semmiképpen meg nem bocsátatnak.

Megtartóztatottok magatokat, annak okáért a hamis Prófétáknak nyájától, elkerülvén a belpoklosokat, megvessétek a bűnösöket, hogy kedvében járjatok a ti menyéi Atyátoknak és az ő Fijának.

Hogy pedig megbocsátassanak a ti büneitek, járuljatok az oltárhoz, letévén erszényeitek.

Hallván pedig e szavakat Jézus, felette felháborodék és hangosan kiált vala, szólván:

Képmutató Farizeus, pénzért osztol-e a bűnöknek bocsátását az én Atyám nevében?

Nem jöttem-e hirdetni a szeretetet az emberek között és ti nevetem gyűlölségnek teszitek-e takarójává?

Eljövénnek erre a teremtszolgák és megfogdosák Jézust és kivetik vala, mint botránkozottat.

És járja vala Jézus mind a városokat és falvakat és megtérea a gazdagok hájkaihoz.

És mikor látta volna azoknak az embereknek prédikál vala, mondván:

Nem mondottam-e, ne gyűjtsétek kincset a földön, hol a rozsda és moly megemészti és ahol a lopók kiássák; és ellopják azt.

Nem mondottam-e, ne szerezzétek aranyat, se ezüstöt, se pénzt a ti erszényetekbe.

Jaj nektek: mert megemészíték az özvegyeknek és árvaiknak házokat, mert éhezettetek a munkálkodókat, mert gonoszul escelekedtek, mert aratok, ahol nem vetettétek.

Hallván pedig a gazdagok Jézusnak szavait, megtek az ő szívük álnoksággal és kérdik vala, kicsoda volna-e Férfija, hogy ilyen vakmerőséggel szól.

És eljövénnek a törvényszolgák és minekutána megfogdosák, börtönre vetik vala, mint lázított.

És mikor kédezte volna Jézus, hol vagynak a bűnösöknek háza, küldik őtet a papoknak házaikba, holott lát vala nagy vigaszt.

Látva a Papifjedelmeket parázna asszonyokkal mulatozni, felfidi magát, szólván:

Nem hallottátok-e, hogy megmondottam a régieknek: Ne paráználkodjál; nem megmondottam-e, hogy ha valaki asszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért, immár paráználkodott azzal az ő szívében.

Felelének pedig a papok, lévén az ő szívük gonyolódással teljes: Mester, Mester, nem magadhoz emeléd-e te is a bűnös asszonyokat. Miért gátolod, hogy mi is hasonlóképen escelekdjünk?

És látván Jézus az asztalokon a borokat, erősen megfedd őket és mondá nekik:

Nem megmondottam-e, hogy a bor az emberek vidámítására, nem pedig részegsége rendeltetett vala.

Felelének ismét a papok, mondván: Mester, Mester, hints hamut a fejre, nemde-nem a kánaai menyegzőben még a vizet is borrá változtattad-e?

Jézus pedig mondá nekik: Eljövendő leszén a menyeknek országa, ahol elveszitek paráznaságotoknak és tobzódástoknak büntetését. Jaj nektek, mert a menyeknek országát bészárjátok az emberek előtt: mert ti nem mentek bé és akik beakarnának menni, azokat is nem bocsátjátok.

És a papok felindulván valamennyien megcsufolák Jézust és mikor eléggé megcsufolták volna, kiveték a bűnek barlangjából.

Méne ezért Jézus a szűkölködőkhez és mikor látta volna az ő szűkölködésüket, könyörületességre indula rajtuk és példabeszédet szólá nekik, mondván:

Vala egy szegény ember, ki készíté ekét, hogy művelné a földet. Jöve pedig egy gazdag

ember, ki elvevé a földet és az ekét is.

Annakokáért a szegény a gazdaghoz méne, hogy megfogadná őtet szolgájának.

Megművelvén pedig a szegény a földet, a gazdagnak lón bő aratása s fizet vala a szegénynek néhány talentusokat.

Mikoron pedig a szegény megehezék, a gazdaghoz járult vala, mondván: imhol vannak e talentusok, kenyéret adj érte.

Mikor pedig a szegény ismét megehezék és kenyéret akart volna, a gazdag a kenyéretért szolgálatra kényszeríté.

És attól fogva a szegény szolgálja vala a gazdagot, ki minden jóban bővelkedék és a szegénytől, még amije vala is, elvevé.

Hogy pedig a szegény ne zugolódna, előhozata régi írásokat és a szegénynek olvassá vala: Boldogok az alázatosak, mert övéké a menyeknek országa. Boldogok az éhezők, mert Ábrahám kebelébe jutnak. Boldogok, akik hisznek, mert üdvözülnek.

És a szegény hive és éheze. Elvégezvén pedig Jézus a példabeszédét, mondá: Kinek füle vagyon a hallásra, hallja; kinek esze vagyon az értelemre, értsé. És azzal elhagyá a földet.

### A SZENT BIBLIA.

"A biblia a könyvek könyve; szent iratok gyűjteménye, melyet istentől ihletett férfiak írtak s mely az isteni kijelentést és az isteni igét tartalmazza." — Erre tanítottak az iskolában s én szentül hittem, hogy ez szóról-szóra megfelel a valóságnak. A világ minden kincseért sem mertem volna kételkedni benne, nem akarván tulvilági üdvösségemet ezáltal kockára tenni. Mert hát arra is tanítottak, hogy aki ezt el nem hiszi, az soha sem fog bejutni a menynek országába. Én s velem együtt sok száz és száz ezer ember tanulta és hitte ezt s most tanítják a fiatalokat, hogy amit hisznek, —

aminek mi tartottuk. A magyarországi evangélikus s református papok kiküldték egy bizottságot, hogy a Károly Gáspár-féle bibliát — melyet idáig a legjobb és legtekélyesebb magyar nyelvű szentírásnak tartottak — javítsák ki, mert nem jó. Hogy miért csak most, évszázadok eltelte után jöttek erre a meggyőződésre, arról nem nyilatkoztak a tisztelőndők atyák, valamint arról sem, hogy hogyan fogják az "istennek igazi igéjét és kijelentését" beszerezni maguknak. Bizonyára föl fogják használni a technika legújabb vívmányait. Drónéküli táviró vagy telefon összeköttetést létesítenek a menyországgal s megkérdezik az istentől, hogy milyen módosításokat fogad el ő és aszerint fogják összeállítani a legújabb szentírt. Több mint bizonyos, hogy törölni fognak ily tételeket: "Ne gyűjtsétek magatoknak földi kincseket." "Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak a menyországba jutni." "Ne legyetek képmutatók, mint a farizeusok, kik az utcán járva imádkoznak, hogy másoktól láttassanak." Megmagyarázzák az egék urának, hogy az ilyen "kijelentések" nem felelnek meg az ő "szólgái" érdekeinek s a drónéküli segítségével megkapják a mindenható jóváhagyását egy megfelelőbb szentírásnak a kidolgozására. A jámbor hívekkel pedig elhitetik, hogy ez a legújabb biblia is az "istennek igéjét és kijelentését" tartalmazza s megfenyegetik őket, hogy pokolba jut az, aki ezt el nem hiszi.

A papoknak kilencenkilenc százalékára számíthat Lucifer. H-g.

### KAPNAK, HA KAPNAK.

Egy 35 évesnek látszó ember állított be a minap a Tenderloin rendőrállomásra és komoly ábrázattal így kezdte Dempsey rendőrtisztviselőhöz intézett beszédét:

"Elvették a piros kabátomat; hoszu, fehér szakálamat és a kürtömet." És megállt.

Ez eddig jól hangzott, — úgy mond a tisztviselő, — de mondj ennél többet.

"A "Volunteers of America"-féle társaság fogadott föl, — folytató a mi emberünk, — hogy a huszonharmadik utca és nyolcadik Ave. sarkán álljak és Sant' Claus legyek. Egy dollár ötven centet ígérték egy napra. Az első nap végeztével nyolcvanhét centet, a másodikon egy dollár öt centet és ma egy dollár ötven centet szolgáltatott be a társaságnak. Most azt mondják, hogy nincs már rám szükségük, de a kialakított egy dollár ötven centet nem akarják kifizetni. Egyébként George H. Greennek hívnak és kérem a tisztviselő urat, adjon tanácsot, mit csináljak velük?"

A tisztviselő mi tehetett egyebet, azt a tanácsot adta neki, hogy pörölje a "jótékony" társaságot a Jefferson Market-i bíróságnál.

# NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.  
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.  
Kiadja  
Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség  
528 E. 6th Street, New York, N. Y.  
Megjelen minden kedden és pénteken.  
ELŐFIZETÉSI ÁR:  
Egész évre \$3.00  
Fél évre 1.00  
Negyed évre 0.50  
Európai részeg szám ára 2 cent.  
A Munk. Bet. Szov. hivatalos közlönye.  
Szükség esetén értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-ól 8-ig.



## NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America  
528 E. 6th Street, New York, N. Y.  
Ch. ROTHFISHER, National Secretary.  
F. SONNENFELD, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.  
SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00  
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,  
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, Dec. 25, 1908

### FEL A MUNKÁRA!

Az e hó 13-án tartott bizalmiférfi értekezlet határozata folytán a NÉPAKARAT minden 8-ik száma 8 oldalon fog megjelenni. Az első 8 oldalas szám a Népakarati újságvétele. Lapunk terjedelmének megnagyobbítását az érdeklődésünk, hogy sok, mozgalmunk szempontjából fontos közleménynek nem jut hely a 4 oldalas s hetenkint csak kétszer megjelenő lapban.

**Eltársak!**  
A megpróbáltatások nehéz napjaiból meg erősödve került ki a hetenkint kétszer megjelenő Népakarati.

Tudjuk, hogy az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetségben szervezett elvtársaink öntudata, osztálytudata vitte lapunkat diadalra.

Tudjuk, hogy létezését, megerősödését annak köszönheti, hogy elvtársaink a szövetségünkre szőtt rágalmak özönére, ellenségeink pisáltság áradására azzal felelték, hogy megkésztették munkáival, fokozott lelkesedéssel vették ki részüket a küzdelemből.

Most, midőn lapunk megnagyobbodását bejelentjük, csak arra kérünk benneteket, hogy nem színő lelkesedéssel folytassátok a munkát, folytassátok az előzetes szerződés, hogy a szocializmus a Népakarati által minél nagyobb területekre szórhassa világító sugarait, hogy a NÉPAKARAT A LEGKÖZLEBBI KONGRESSZUS UTÁN LEGALÁBB IS HÁROMSZOR JELENHESSÉK MEG HETENKÉNT.

Ne felejtsetek el, hogy szövetségünk annál erősebb, minél erősebb a mi fegyverünk, a mi sajtónk.

Föl tehát az újabb munkára, az újabb küzdelemre, az újabb diadalra!

Eltársi üdvözléssel a  
Központi vezetőség.

### A THEOLOGIA CSÖDJE.

"Nem a szocialisták azok, akik a teremtőt, mint felesleget, a világból száműzték s azt a tant állították föl, hogy az ember nem került ki az isten teremtéséből, hanem a folytonos fejlődés által majomtól vagy más értelmetlen állattól származott, hanem a modern naturalizmus és szabadgondolkodás hívei: Darwin, Lubbock, Spencer, Bachofen, Haeckel és mások. A szocialisták csak végig gondolják a szabadelvű elméleteket és levonják a gyakorlati következtetéseket."

Cathrein Győző:

A női kérdés, 17. old.  
Köszönettel nyugtazzuk a nagyteleki újságíró jezsuita nyilatkozatát. Mi, szocialisták, tényleg nem fardozunk az isten detronizálásával, a hitbeli kétségek fölkelésére sem szentelünk időt, mert ezt nálunk sokkal alapsabban elvégezzik a szakemberek, maguk a hittudósok.

A hittudomány korántsem nyugvzik oly biztos, évezredek óta csorbitatlan alapokon, mint azt a szószékek böbeszedő prédikátorai bírálat nélkül hallgató híveiknek hirdetik. A szentírás már századok óta megszűnt isten hamisítatlan diktátumaként szerepelni. Hisz már Luther és Kálvin, a két hittudor, nagyon sok kivetni valót állapítottak meg benne. Csak a katolikus hittudomány ragaszkodik görcsösen a protestánsoktól régen elvetett állásponthoz, hogy a bibliát a szentlélek mondta tollba azoknak az embereknek, akikről az egyes részeket el is neveztek. Így Mózes, József, Dávid könyve. Márk, Máté stb. evangéliuma. Egy kissé különös dolog ugyan, hogy Mózes saját temetését is megírta, a jámbor hívők azonban nem igen akadtak meg az ilyen csekélységekben. A protestánsok szabad kutatása végre a katolikus

táborat is megmozgatta és kiváló katolikus hittudósok kezdtek belátni eddigi fölfogásuk helytelenségét. Megállapították, mit kell a szentírásból föltétlenül és föltétlenül elhinni. A Mózes, Bírák, Királyok, Krónikák nevével ismert könyvekről Ermon Lazarista barát már 1896-ban kimondta, hogy azokat az írók mindenféle könyvből írták össze. Hügel Frigyes pedig a katolikus hittudósok gyűlésén Freiburgban (1897.) még világosabban kifejtette, hogy egyáltalában nem Mózes írta a neki tulajdonított szentírási részeket, hanem halála után sok száz esztendővel foglalta csak valaki azokat írásba. Maga a biblia-vizsgáló bizottság is, melyet még XIII. Leó pápa küldött ki, azt mondta, hogy Mózes nem kell szerzőnek elfogadni. Egyébként Babiloniában és Assíriában Mózes előtt sok száz évvel megírt téglakönyvtárakban majdnem szóról-szóra megtalálják a biblia egyes részeit.

Az evangéliumok sem kerültek ki sorsukat. A protestáns teológusok után akadtak nagy számban katolikus hittudósok is, akik teljes meggyőződéssel valják, hogy az evangéliumokat nem azok és nem olyan sorrendben írták, mint az egyház hirdeti, hanem ismeretlen emberek állították össze a Krisztusról szóló tengernyi hagyományból. A katolikus Lagrange és Batiffol Mátéról határozottan állítják, hogy Máté jóval Krisztus után írta ki Márkból és Lukácsból evangéliumát, még pedig az akkor már megalakult egyház szája szerint. Lagrange János evangéliumával szemben is nagy óvatosságot ajánl, mert abban Krisztus tanításai nagyon összekeverednek az apostolok szónoklataival.

A könyvek és írók megrostálásával együtt tartott a tartalom megbirálása. A fejlődő tudomány mindig nevésgesebbé tette az elmaradt vallási fölfogásokat s ezért a tovább élni vágyó egyházak siettek a kor tudományos megállapodásaihoz alkalmazkodni. Sok bajt okozott Mózes a világ teremtéséről szóló sorával. Szerinte isten hat nap alatt teremtette a világot. Mikor a tudomány beigazolta ennek lehetetlenségét és évmilliókra terjedő fejlődési korszakokat állapított meg, a hittudomány is alkuba állott és a bibliai nap alatt nem 24 óra, hanem több ezer éves időt ért.

Mózes istennel gyurítja meg Ádámot s ennek egyik fölösleges oldalbordájából készíti el fívát. Darwin a fejlődéssel magyarázza meg keletkezésüket. Meggyőző érvei elől nevésgesség nélkül a hittudomány sem térhetett ki s azért fogadja el Wassmann jezsuita és Prohászka Ottokár püspök legalább a tanult ámitására a darvinizmust, míg a népek tovább tanítják a bibliát.

Az új testamentumban a legtöbb baj Krisztussal volt. A protestánsok régen elvetették istenségét. Reimarus szerencsétlenül járt forradalmárnak, a katolikus Renan, a protestáns Schleiermacher, Straus, Harnack stb. hittudósok egyszerűen kiváló embernek mondják. Nyomukon halad a híres katolikus hittudós Loisy, aki az evangéliumokról irt tanulmányában teketória nélkül bevallja, hogy történelmileg nem lehet bebizonyítani Krisztus föltámadását.

Az eredeti evangéliumi tanításoknak emberi cafrangokkal való elferdítése ellen mind szélesebb körben emelkedtek hangok. Kraus Xaver Ferenc freiburgi, Schell Herman würzburgi, Erhard Albert bécsi egyetemi hittudományi tanárok hatalmas művekben bizonyították be a szentlélektől sugalt egyháznak botlásait és követelték az egyszerű öskereszténységhez való visszatérést. A pápa eltiltotta a katolikusokat műveik olvasásától. De azért eszméjük tovább tart. Magyarországon Prohászka Ottokár egyik leglelkesebb tanítványuk. Az első keresztény szociális kongresszuson tartott beszédében élesen megtámadta az egyházat, hogy maradiságával az emberiség boldogulásának útját állja. Elveti az imádsághoz fűzött egyházi föltagást is, mert ég és föld című könyvében egyszerűen emberi képzelődésnek mondja azt a hitet, hogy isten imádsággal valaminek megtévésére bírható. Legkiválóbb katolikus hittudósoktól megindított reformmozgalom kétségbe vonja már a tisztítóhely létezését, fölöslegesnek tartja isten és ember közt a közvetített végző szenteket, vallási szempontról kárthatják az egyház politikáját, a pápa világi hatalmát, a jezsuiták anyagi irányzatát, az egyháznak modern törekvésekkel való akadékoskodását, a középkori cafrangok, szertartások és egyéb todalékok fenntartását.

Nem a szocialisták, hanem hittudósok fejtik tehát ki a biblia teljes megbízhatatlanságát, a hitbeli fölfogás és a tudomány összeütközéseit, az egyháznak vallási társulathal hatalmi szervezetté való átalakulását, az eddigi vallási nézetek egész sorának tarthatatlanságát. Mi szocialisták csak továbbítjuk a szakemberek megállapodásait. Elismernük, csak komolyan kutató hittudósok jutnak el ily tisztult fölfogáshoz, míg a hivatalos egyházak, hatalmukat féltve, csak átkokkal tudják sújtani a vallás lényegét, a hamisítatlan emberszeretetét rajongó papjainkat. De ez megint csak a mi egyházunk ellen irányuló harcunkat igazolja. A csödbe jutott ortodox teológia ellenfele, a modern hittudomány fegyverez föl és erősít meg bennünket tisztán tudományos fölfogásunkban.

Fáber Oszkár, "Keresztény Szocializmus"

## Magyarországi hírek.

Egy istenünk, egy Karkecünk! A magyarországi "Népszava" írja: Pilismaróth és Dömös környékén egy ismerik Karkec plébános nevét, mint a bolondító csalmatokét: ha valamibe belekeveredik, okvetlenül bajt okoz. Ez a szent atya se tud botrány nélkül nyugodtan aludni. Bele kelcc mindenütt és ha ez meg van, a plébános ur megelégedetten dörzsöli a kezét, forgatván szemit az ég felé:  
— Hál istennek, ez a nap se mult el botrány nélkül.

Legutóbb a dömösi toronykereszt fölkrakásánál szerepelt a szolnoki kalandnak felelhetetlen hőse. (Nem mondjuk el ezt a kalandot. Van benne vasuti kocsik, mely a többtől véletlenül idegen vágányokra kerül, ajtonyítás, meglepetés, meglepett plébános és leányzó.) A dömösi templom tornyára nem is lehetett volna másképpen fölkrakni a keresztet, csak úgy, hogy a plébános ur e poétikus ceremónián a szocialisták apja istenit emlegette, kiátkozta még azokat is, akik valamikor kezükbe merik venni a "Népszavát", a "Világzabadság"-ot, mert ezek a modern haladás fákljai, ezeket az ördög gyújtotta meg és jaj azoknak, akik ezeket fénytől elcsábítva, rálépnek az elkarhozás útjára és elszakítatnak attól az uttól, mely az egyedüli üdvözítő anyaszentegyház üdvössége forrásához vezet, elszakítatnak attól, hogy Karkec plébános szent beszédeiben gyönyörködve, elmondhassák az Simeonnal: — Bocssád el uram, a te szolgádat; most már nyugodtan halok meg, meri hallottam Karkecet, a te pásztorodat.

Ki ez a Karkec, aki így mer beszélni? Ki volna más, mint a "modern ördögök", vagyis a szocialisták kiáltására istentől küldött szentférfi, akinek az a hitvátsa, hogy a meg a toronykereszt fölúrását is szitkozódások s nevésgesség otromba támadások révén kiharználja papi palástjának a megfertőztetése érdekében.

Sebaj! A plébános ur silányságai nem sokat ártnak már ennek a reverendának. Még az se használ neki, ha Prohászka püspök ur lapja, a papszakácsnékat elhelyező szemináriumai valalatnak hivatalos közlönye az "Esztergom"-ban ő maga, a plébános ur dicsédekét el vele, hogy mennyire kiirtotta ő a szocializmust a dömösi toronygombaranyozáskor. "Nagyszámú közönség egyetvő rivallgása közt jelentette ki, hogy:  
— Egy istenünk, egy Karkecünk! Nem hagynak el egyet sem!

A nagyszámú mindössze 13 vénasszony vala. Ez se baj. Hazudni szabad. A papnak meg muszáj. A toronygombaranyozási alkalmakat még kibírjuk, ha még annyi Karkecet hordoz is a föld háta, amennyi alatt most görnyed. Kibírjuk, de ha egyszer elkövetkezik az, ami Franciaországban elkövetkezett, menybéli a-isten hova teszed a te futva-futó Karkecedet? Utólered-e, mint a sánta kutyát, mint a hazug embert?

Az imádság meg egy marék szalma. A vasmevegyi Pószaszentkatalinfalván lakó katolikus hívők templomába ugyancsak beharapott az idő vasfoga. A nagy harapástól kilyukadt a templom avult teteje, megrogyott a fala és még az imádság se tarthatja meg benne a lelkeket, a sáron-vízen odatörökő ájtatos lelkeket, mert a tarkójukra csöpögő esővíz minden pillanatban arra figyelmezteti őket, hogy jó lesz továbbállni, nemcsak az eső, hanem a templom is a nyakukba szakad.

Megpróbálták a bajon segíteni imádkozással. Nem sikerült. Az uristen nem csinált még magának kömviseket és ácsok nélkül templomot. Az uristen után a püspökhöz fordultak. Az ő portáján jobban akad pénz. A püspök ur ugy tette, mint az egyszerű ember akitől pénzt kértek.

— Alszol-e püspök?  
— Nem én.  
— Akkor adj egy kis tatarozási költséget a pószaszentkatalinfalvi templomnak.  
— Már alszom!

Igy tett a templom kegyura is. Nem volt mit tenniük a szegény híveknek, elmentek panaszra a szombathelyi főszolgabíróhoz, hogy közigazgatási uton csináljanak valamit az uristen kedvére, a hívek lelki épülésére. A főszolgabíró sem tehetett egyebet, ártit az állam-építészeti hivatalnak, hogy vizsgálja meg a pószaszentkatalinfalvi templomát, kiállja-e meg összedőlés és tömeggyilkosság nélkül az ur dicséretét. Addig a pószaszentkatalinfalviak a saját házaikban dicsérik az urat, ha ugyan már jönnek arra az okos gondolatra, hogy imádkozás helyett hasznosabb dolgot művelhetnek még akkor is, ha egy marék szalmával bedugják a csöpögő házfedél, mert egy marék szalma tett már olyan csudát, hogy elállította az eső becsurgását, de az imádság még akkor se, mikor éppen az uristen házáról volt szó.

Az ipari szervezkedés meg fogja teremteni a munkásosztály szolidaritását egy gazdasági, mint a politikai téren.  
A szervezkedés szétválasztja a munkásokat a műhelyben és az urnánál egyaránt.

## Külföldi hírek.

A Balkán bonyodalom. Újabb jelentős fordulat eddig nem történt. Aehrenthal báró a "Daily Express" bécsi levelezője előtt nyilatkozott az annekszió kérdéséről és — igen naivul — elképzeltetetlen dolognak tartja, hogy egy nagyhatalom megkockáztassa azt, hogy a többieknek gyűlöletét provokálja és a boszniai kérdés miatt európai háborút idézzen elő. A kérdés békés megoldásának nehézségeit legyőzni — szerinte — nem lehetetlen dolog, hiszen az összes nagyhatalmak Bosznia és Herzegovina ügyében elismerik a befejezett fényt, csak azt kívánják, hogy ezt a konferencia szentesítésének vessék alá. Ausztria-Magyarország is elhatározta, hogy a konferencia egybegyűjön és így biztosra lehet venni, hogy találni fognak egy formulát, amely ki fogja elégiteni a hatalmakat és lehetővé fogja tenni a konferencia összejövetelét.

Törökországban a bojkott egyre terjed. Konstantinápolyi jelentések szerint elsüllyesztették egy osztrák gőzös csónakjait, amelyeken osztrák utasok máhát szállítottak partra. Újabb jelentések szerint a külügyminiszter közzé fogja tenni az osztrák-magyar nagykövetséghez beérkezett jelentéseket, melyekben a vidéki hatóságok válasznak a porta körrendeletére a bojkott beszüntetése tárgyában. Ezek a jelentések kivétel-nélkül azt tartalmazák, hogy lehetetlen a bojkottot megakadályozni. Ennek ellenére Pallavicini ögróf Konstantinápolyban marad. A külügyminiszter és a hadügyminiszter egyforma tartalmú táviratot kapott a berlini török nagykövettől azzal a jelentéssel, hogy Bülow herceg báró Aehrenthalnak sürgősen ajánlotta, hogy Ausztria-Magyarország siessen megegyezésre jutni Törökországgal, mert különben minden pillanatban a lehető legveszedelmesebb bonyodalmak támadhatnak.

A török kormány jegyzéket fog intézni ahhoz a hat államhoz, amelyeknek saját postahivatalaik vannak Törökországban. Ebben a jegyzékben a török kormány tiltakozni fog az ellen a képtelen állapot ellen, hogy az idegen postahivatalok török állami ellenőrzés nélkül működnek és vámmenteséget élveznek, amivel visszaélnak. A tüzérségi csapatok parancsnoksága 50 láda löport szállított magának s a rakományt a bojkott-bizottság tiltakozása ellenére partra szállította a "Baron Call" Lloyd-gőzösről. A bojkott-bizottság elnöke egy aranyórával tüntette ki a kikötőbeli teherhordók vezetőjét, amiért híven kitanak a bojkott mellett.

A választójogi reform Szászországban. A szász kormány is megreformálja a választójogot. Még pedig olyanformán, hogy a népek a parlamentből való kizárására a plurális gyakorlatot akarja bevezetni. A képviselőház már első olvasásában elfogadta a tervezetet, a konzervatívok kívánására az eredeti tervezet oda módosították, hogy négyes szavazatot adnak minden választónak, akinek az az érdeme, hogy ötven éves kort ért el. Szászországi elvtársaink minden erejükkel küzdenek ez ellen a javaslat ellen s országos értekezletet tartanak Drezdában, hogy határozzanak követendő magatartásuk fölöl.

A nők választójoga. Londonban a nők nagygűlést tartottak az Albert Hall-ban, amelyen Lloyd George miniszter is beszélt. A miniszter kijelentette, hogy az új választási törvény a nők választójogára vonatkozó határozatokat is foglal magában. Ha a parlament a javaslatot elvetné, akkor a liberális párt a nők szavazójogát föl fogja venni programjába. A parlament fölslátsa nem olyan messze jövő kérdése, mint sokan gondolják.

Forradalmárok és rendőrök harca. Pétervári jelentések szerint egy házkutatás alkalmával összeütközés volt rendőrök és forradalmárok között. Egy rendőrt agyonlöttek. Végre a tulnyomó erő legyőzte a forradalmárokat, akik átadták fegyvereiket. A rendőrség számos forradalmi iratot és könyvet elkobzott.

Vonatösszeütközés. A Páris-brüsseli express vonatot Waterloonál a kő miatt baleset érte; összeütközött egy tehervonattal. A szerencsétlenség hibás váltóállás miatt az állomáson történt; sem a tehervonat, sem az express mozdonyvezetője nem láthattak a sűrű köd miatt, úgy, hogy a veszélyt csak akkor vették észre, mikor már segíteni nem lehetett és az összeütközés borzalmas erővel végbement. Csodálatos véletlen folytán halálos áldozata nincs ugyan a katasztrófának, ámde a súlyosan sebesültek száma hatvannégy és még sokkal több a könnyen sérülteké. A sebesülteket a waterlooi kórházba ápolják.

Leányösszetűtő csuhás. H. E. Roseberry, aki korábban Wilmoreben, Ky. volt lelkes, a minap Chattanoogaaga érkezett. A lelkes elhagyta feleségét és gyermekeit s a hosszú utat egy föltűnően szép 16 éves leány társaságában tette meg. A magáról megelégedezett pap nevéhez szennyes dolgok tapadtak, milyenek a templomi pénzek elsisakázása és a misemondó ruhák eladása. Midőn látta, hogy menekülnie kell, megszökött, de magával vitte a szép fiatal leányt.

### ELVTARSAK

Terjesszék a Népakarati-ot.

## TÁRCA.

### A HADITÖRVÉNYSZÉK.

(Kép az orosz-japán háborúból.)

— Irta: Vaszilji Nemirovics Dancsenko. —

A nagy sátorban a sötétség az ur. Künn a lemenő nap aranyugárral vonja be a környéket: idebenn hideg van. A bírák tábori uniformisban ülnek együtt. Egy kapitány az elnök. Ismerem. Kifünn családapa. Naponta levelet ír a feleségének, akit "Kukocská"-nak hív, pedig Szerafina a keresztneve. Jobboldali szomszédja szereti a gitárt s minden este kihallik sátrából a "Bárcsak szívünk egybeforna igaz szerelmeben" kezdetű nóta dallama. Falzettót énekel s a parancsnok kutyája vadul csahol mellé. Baloldali szomszédjának egyetlen élvezete az "alsós". Azt mondják róla, hogy emiatt a partnereivel együtt majdnem elcsipték a japánok. Legalább is 400 pontig akarják vinni a játékok. A többi mind elcsigázott harcos. Szeretnék kialudni magukat; szemüket alig tudják nyitvatartani s nekik most itten törvény kell ülnök. Ezért minden életük kerülő vádolt "gazember". Föltéve persze, hogy az illető nem katoná. Alantasaikhoz mindig leereszkedik: "Ki nem bűnös isten előtt?" — mondják.

Jobbra ül az államügyész. Tegnap valamely éjjeli mulatóhelyen egy bukkott amerikai nőnek mutatta meg műveltségét. Byron költeményeket olvasott föl neki s "cake-walk"-ot járt előt. Homlokára most az van írva: "Hagyjatok föl minden reménnyel!" Balról ül a védő: fiatal tiszt, aki máris teljesen meg van zavarodva s veríték gyöngyöz homlokán... Éppen most adta be az iránt való kérvényét, hogy a harc vonalba küldjék s most átkozza a sorsot és azt a két lerongyolt, esetlen, viharvert katonát, akik miatt ma "védő"-nek kell lennie.

Ezek bátran viselik magukat és mereven néznek bíráik szemébe.

— Nos, Petykó, te vitted el a tehenet?  
— Igenis, kapitány ur!  
— Fitteltél érte?  
— Dehogyan is fizettem. Kötelességem csak az volt, hogy a tehenet elhozzam... a pénz... az az ezredparancsnoknál volt.  
— Utánad futott a kina?  
— Dehogyan is futott.  
— És nem te ölted meg őt?  
A katoná zavartan tekint a felsőbbesre.  
— Nem ütődött fejbe a puskatussal?  
— Miért ütöttem volna?  
— Hát te, közlegény Sidkih! Te voltál Petykóval?

A megszóított még merevebben néz bírájára, mintha a lelkében akarna fürkészni. Nadrágia teljesen lerongyolódott s nyíltsága semmi kívánni valót nem hagy hátra. Mingameltt öntudatosan áll s mereven kiegyenesedik.

— Ti vittétek el a tehenet?  
— Ugy van, kapitány ur!  
— Hogyan vittétek el?  
— Megvettük.  
— Adtatok pénzt is érte?  
— Pénzt? Azt erre nem kaptunk.  
— Utánatok szaladt a kina?  
— Azt nem udjuk.  
— Hogyan! Nem tudjátok?  
— Mindakettlen ráültünk, már mint a tehenre s ugy hajlottunk az ezredparancsnokhoz.  
— Ki ölte meg a kina, te vagy Petykó?  
— Én semmiestre sem.  
— Te nem?  
— Ugy van.  
— És Petykó sem?  
— Azt nem tudom.  
— Nem mostad meg puskád csövet a folyóban?

— De igenis megmostam, kapitány ur.  
— Véres volt?  
— Ugy van, kapitány ur.  
— Mitől volt véres?  
— Embervértől, kapitány ur.  
— Tehát embert öltél?  
— Ugy van.  
— És ezt beismered?  
— Örömet tettem... Az ezredparancsnok meg is dicsért érte.  
— Miért dicsért meg?  
— Hát a — japániért.  
— Melyik japániért?  
— Hát azért a japániért, akit Gavljanban megölttem.

— De én nem a japánról kérdeztem, hanem a kinairól.  
— Ugy van.  
— Hol ölted meg a japánit?  
— A sáncoknál.  
— Ütközött alatt?  
— Ugy van.

A kihallgatást ezzel befejezték. Petykó és Sidkih az örök kivezették a sátorból. Künn mndent beföd a kékes alkonyat. A katonák egy árok szélére ülnek. Messzebb tábori tűz ég, a folyó vize süsögvá folydogál... A messze fávólból a tábornokok vonatából apró fény sugarak lövelnek szerte... A "vádoltak" pedig kiserőkléi csevegnek.  
— Minek öltem volna meg — kezdte Petykó, aki egyezre böbeszedü lelt — mikor olyan jóvalvaló kina volt. Azt mondta, hogy

szívesen jön velünk az ezredparancsnokhoz a pénzért. Igaz, hogy meghúztam a copfját... clyan hosszú volt... az ember szeretné tudni, hogyan áll meg a fején. A homlokát borotválja, meg a feje bubját is s a copf mégis megáll.

Halljátok — szót közbe hevesen Sidkih — azt mondom, nem bánom, hogyha bőrtörre itélnek, abba belenyugsom. Legalább kialhatom magamat.

Miért itélnének bőrtörre? — kérdi Petykó.

Hisz' tudod, hogy a fölsőbbiséggel nem lehet okoskodni. Azt teszik, amit akarnak... de az se baj. Meg kell mutatni, hogy az erősebbek.

Azt írja a feleségem, — Kurszk kormányzósból valók vagyunk, van egy malomunk, — hogy a malomkövek elkoztak, újakat kell venni... De honnét szerezzek rávaló pénzt? Aztán azt is írja, hogy a legkisebbik fiunk, isten őrtsa egészségben, meghalt. Beteg volt. Biztosan valami ló taposta agyon. De ami a bőrtörbüntetés illeti, hát bizony azt a legalázatosabban megköszönöm bíró uram: a háború megkezdése óta tulajdonképen még egyszer sem aludtam ki magamat...

A haditörvényszék újra megkezdte a tárgyalást.

A sátorban gyertyák égtek. A fiatal védő izgatott volt.

Föl kell, hogy mentsék őket. Nincsen tanu ellenük. A meggyilkolt rokonai nem jelentkeztek... A kinaik nagyon is félénkek. Semmi áron nem lehet rábírní őket, hogy a bíróság elé jöjjenek. De ennek a Cso-nak még a felesége is eltűnt.

Sidkih és Petykó egészen nyugodtak, csak még toprongyosabbnak látszanak, mint azelőtt.

Ha csak bőrtörre lesz szó, a legnagyobb örömmel — mormogja magában Sidkih.

A bírák belépnék. Mindannyian fölállunk.

Rendelt szerint... Petykó és Sidkih, közlegények — hallatszik az értelmetlen mormolásból. A kapitány és társai lehetetlenül közböbs arcot vágának. Az államügyész az órára tekint: éhes. Az "alsós" barátjának arcáról leri a gondolat: Oh! ezek a bitangok, biztosan megkezdtek nélkülem a játékot... Hirtelen fölhangzik az ítélet befejezése:

... összes polgári jogait elvesztésére s golyó által való halálra ítéltetnek...

Ha csak bőrtörre van szó... — mormogja Sidkih. Petykó bután bámul, mintha semmit sem értett volna a dologból...

Néhány nap mulva újra visszakerültem a harcveronából. Belépek ugyanabba a sátorba, amelyben megint a bíróság ül. Ugyanazokat az arcokat látom és Dubigát, a pálinkától és ópiumtól kábult kozákokat. Azon a helyen ül, amelyen egy hét előtt Petykót és Sidkihét láttam.

Te ölted meg Cso-t, a kinaít?

Ugy van, kapitány ur.

Miért?

Részeg voltam.

Vezessétek be a tanukat!

Néhány kinaí és Cso övegye, akik az utóbbi tárgyalásról lekéstek, vonakodva belépnék. Nagy fáradtságba került, mire megtalálták őket, de még nehezebb arra bírni, hogy a tárgyalásra eljőjjenek.

Körülnéznek, köszöntenek minden irányba és léülnék a földre.

Ráismernek a kozákra, aki náluk berugott...

A tárgyalást megszakítják, kimegyünk a szabad levegőre.

A kékesen csillogó éjszaka hűs levegője gyöngéden játszadoz velünk.

Sidkih és Petykó most már csak szabadon engedik? — kérdelem a védőt.

Hogyan érti ezt?

Nos, ezt a Cso-t csak nem gyilkolták meg kétszer?

Természetesen... csak egyszer... de... tudja... Eh, hála istennek, holnap jön a parancs a harcveronába való áthelyeztetésesre. Sokkal jobb a japánokkal harcolni, mint...

Nos, mit, mint?

Hát... Hiszen Petykót és Sidkihét agyonlőtték...

Mikor?

Tegnapelőtt...

**TILTAKOZÓ NÉPGYÜLÉS A MAGYARORSZÁGI PLURALIS VALASZTÓI JOG BEHOZATALA ELLEN.**

A new yorki magyar munkásegyletek 1908 december 13-án szépen látogatott népgyűlést tartottak a Labor Temple nagyertermében.

A gyűlés lefolyásáról röviden a következőkben számolunk be:

Délután fél négy órakor Basky Ferenc munkástárs üdvözölte a megjelenteket s ajánlatára elnöknek Altman Vilmos, jegyzőnek Szűsz-holz és Lefkovics L. munkástársakat választották meg.

A napirend előtt a "Szabadság" Munkás Dalárda énekelte a munkás himnuszt a hallgatóság nagy tetszése mellett. Azután a napirend első előadója, Frankl L. munkástárs egy óras beszédben fejtegette a magyarországi munkásság helyzetét. Beszédéből a következőket közöljük:

Magyarországi munkástevéreink évtizedes követelésükért, az általános, egyenlő és titkos választójogért folytatott küzdelme ma tőpontjához ért. Azon jogokat, melyeket minden civilizált állam demokrata polgársága valószínűleg megkapott volna, Magyarországon kis- és nagy polgárok reakciós szervezetei mellett ezt is a szervezett munkásságnak kell kivívni azért, hogy megkezdhesse szociális alkotásait az ország összességének javára.

A magyarországi alkotmányos miniszterium — úgy mond — amely a miniszteri bársonyszékhez való eljutásra lépésnek használta az ígretében hívó polgárokat, ma még ezeknek egy részét is kiakarja zárni a törvényhozás jogából, sőt azokat is, akik eddig ott voltak. Többszáz szavazójoggal akarja a munkásságot, a minden oldalról kiszákmányolt munkások szavazatát ellensúlyozni, ott, ahol az ő helyzetéről beszélnek.

Sem Magyarország, sem más ország munkássága el nem fogadhatja, hogy az ország politikai és gazdasági érdekeit azok irányítsák, akik a termelésben részt nem vesznek: a kapitalisták és a feudálisok.

A nemzeti kormány a munkásnép szervezeteit fölösztalja: a szervezkedésnek lehetőségei elé gátakat gördít: jogaitól pluralitással akarja megfosztani és végül kivándorlástgató törvényeket alkot, vagyis a népet nem hagyja sem élni, sem kivándorolni.

A "Szabadság" Munkás Dalárda énekelte ismét, azután Boday F. munkástárs, a napirend második szónoka emelkedett szólamra.

Nem tüntető sétákkal s nem tiltakozó gyűlésekkel kell szórakoztatni a népjogok elsikkasztóit, — úgy mond, — hanem minden lehető eszközzel meg kell ragadni, mert minden eszköz s minden eljárás is jogosult, megengedett és szociálisztikus a magyar kormány ily cudar elbánása után. Avagy, melyik szabadság és jogszerető ember itéli el az oroszországi szabadsághősöket, mikor a népnyzúzóknak fegyverrel bizonyítják, hogy van még igazság. Oroszország pedig a nép kiszákmányolása tekintetében semmivel sincs hátrább mint Magyarország.

Ezek után a gyűlés egyhangulag elfogadta a következő határozati javaslatot:

A jelenlegi magyarországi események élénken igazolják azt, hogy a jelenleg uralmon levő koalíciós kormány minden tette és egész működése Magyarország népére káros. Ezért a new yorki magyar munkások által, a Labor Temple helyiségében 1908 december 13-án rendezett gyűlés megállapítja azt, hogy a koalíciós kormány eddigi működése népellenes; annak minden egyes részlete saját hatalmának biztosítása céljából történt. Megállapítja továbbá a népgyűlés azt, hogy a magyarországi koalíciós kormány a legnagyobb mértékben hűtlen lett elvállalt programjához, mely szerint első szigorú földadta lett volna törvénybe iktatni az általános, egyenlő, közszegénykinti, titkos választójogot, mely Magyarország munkásságának évek óta legfőbb követelését képezi.

A koalíciós kormány ennek ellenére a pluralis, nyílt választói tervezet keresztülvitelét akarja ráerőszakolni Magyarországi munkásnépére, amely szerintünk kulturelles és az elnyomott nép politikai rábságban tartását jelenti. Ezért a népgyűlés résztvevői, tekintet nélkül pártállásukra, egyhangulag kimondják azt, hogy megvetéssel és gyűlölettel eltelve utasítják vissza a koalíciós kormány minden eddigi népellenes merényletét és így főleg a pluralis, nyílt választójogi tervezetet is.

Egyben kimondja a gyűlés egyhangulag azt, hogy minden erejével, szolidaritásának teljes egészével erkölcsi és anyagi tekintetben kész támogatni a magyarországi szociáldemokrata pártot, amely egyedül küzd becsülettel és akaratlanul az általános, egyenlő és titkos választójogért.

A gyűlés este 6 órakor ért véget a "Szabadság" Munkás Dalárda énekelével.

**A szerveztelen munkás tudatosan vagy öntudatlanul a plutokrácia szekerét tolja és ellenesége saját osztályának.**

**Azok a munkások, akik kapitalista politikai pártokkal kötnek kompromisszumot, a jövő nyomorának útját kövezik.**

**P A P O K.**

Hej, de jámbor embernek látszik, amikor fekete szoknyájában lomposan végigmegy az utcán s nagy alázattal fogadja az emberek köszöntését.

Ki hinné, hogy a fekete csuha alatt a legfeketébb lelkiismeret rejtőzködik; hogy sunyi, jámborságot színlelő pofája csak képmutatás?

Valahányszor egy ilyen borvirágos orru jézusait alakot látok, mindig eszembe jut Jézusnak ama mondanása: "Órizkedjétek mindazoktól, kik bárányoknak bérébe bujva jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok." Senkire sem lehetne ezeket a szavakat jobban alkalmazni, mint a mi szeretett lelki atyáinkra. Istennek nevében beszélnek a néphez, keresztényi szeretettel prédikálnak s — megmarnak mindenkit. Isten szolgáinak nevezik magukat és rosszabbak a legfeketébbre festett ördögnél is. Ine egy pár rövid példa:

Kezdjük mindjárt Kovács Kálmánnal. Ez az uri ember valamikor finác, majd végrehajto volt. Jelenleg mint megkepperti plébános terjeszti hívei között a keresztényi gyűlöletet.

Saját hívei s a legklerikálisabb újságok azt írják róla, hogy: "...nincs olyan tisztességes magyar ember Amerikában, akit istennek ezen szolgálja meg ne mart volna." Papatársait egyszerűen "vén disznók"-nak titulálja. Templomát "Moving Picture Színház"-zá alakította át, hol vasárnap délutánonként Ádám-Éva korabeli képeket mutatgat 25 cent belépő díj mellett. Érdekes, hogy ugyanazon templomból pár héttel ezelőtt kiutasította egy katolikus egyetnek a zászlaját, amiért azt egy ünnepegy alkalommal a református templomba bevitték. Miután a zászlót jó fizetésért újra fölsettelte, az általa szerkesztett sajtókarának legutóbbi számában kijelenti, hogy: "a megalázott Bol-  
dósgóságok szünek és a meggyalázott katolikusok szent hitnek ezzel megadták a fényes elégtételt."

Kovács Lajos a new yorki Szent István egyházközség tagjai közt terjeszti a felekezeti- és fajgyűlöletet. Hogy a népet jobban megmupolhassa, egy izben kinevezte önmagát a római pápa és a magyar király rendkívüli követének. Legutóbb pedig két "báránykát" kiközösített az "egyedüli üdvözítő anyaszentegyházból", mert azok oláh anyától születtek.

A "Bévdorló" szerkesztőjének állítása szerint Kovács Lajos részére legmegfelelőbb hely volna a gróf Károlyi dísznocsordájában...

S ki ne ismerné Perényi Lacit? Híres nőcsábító. Bizonyos dolgok miatt hirtelen "haza-utazott". Jelenleg az egri kislánvoknak hit- és erkölcsoktatója... és Böhm Károlyt, Szepesi Gyulát, Bleisz Ádámot, e fölsetelt papjait az urnak? Neveiket a legjobb katolikus sem tudja pirulás nélkül kiejteni. Itt van Ortinsky Sotér "magyar" püspök ur. Egy évi itt tartózkodása alatt többet agyonverték hívei közül az ő beleegyezésével, mint amennyi természetes halállal meghalt közülük.

A munkások pénzén épített görög katolikus templomot erőszakkal a saját nevére iratja s ahol e másképen nem megy, ott egyszerűen agyonverti azokat, kik ellenkezni mernek vele. A new britaini templomban nem régen 15 embernek a fejét verték be az oltárról lekapkodott feszületekkel és gyertyatartókkal, amiért nem voltak hajlandók saját pénzüikön épített templomukat odaajándékozni a püspök urnak...

Hát Messerschmiedt Gézaról ki nem hallott még? Ez az ur a passai magyarok lelkeit liferálja a menyországba vagy a pokolba, aszerint, ahogy fizetnek érte. Hogy hivatalát lelkiismeretesen betölti, azt legjobb bizonyítja egy, a passai templomban elmondott prédikációja, melyben többek közt ezeket mondta: "Passaicon egyetlen egy tisztességes, becsületes magyar lány sincs, ezt én tudom legjobban..."

Hogy híveit jobban butithassa, lapot is ad ki "Hajnal" név alatt, melyet minősíthetetlen bárgyuságokkal tölt meg.

De ne gondoljátok felebarátaim, hogy csak Amerikában vannak ily alakok, hogy itt rakódott le a papok salakja. Nem hallottatok még Bubic Zsigmondról? Kassai püspök s a magyarországi katolikusok személfénye volt. Ot tartották a legtudósabb és legszentebb életü magyar főpapnak mindaddig, míg ki nem derült, hogy a tudományos és vallásos dolgozatokat, melyeket mindenki az övének tartott, egy zsidó fiúval iratta pénzért. Kitűdődött az is, hogy a kassai püspökség több százezer koronára rugó évi jövedelmét mind színésznőkre költötte. Rengeteg adósságot csinált s amikor már sehol sem kapott pénzt, a templomból egy arany kis Jézus-szobrot ajándékozott Szikora Anna színésznőnek, bizonyos nyomdafestéket nem tűrő dolgokért. S mikor mindez kitűdődött, kollégái ráfogták, hogy bolond s bezáratták egy elmegyógyító intézetbe. Mintha bizony ők jobbak volnának!

Párvy Sándor szintén egyike a legnevesebb magyarországi katolikus püspököknek. Most folyt le egy hetekig tartó tárgyalása a bíróság előtt, melyben vagy féltucat asszony állt vele szemben és ugyancsak megtépték a szentéletü férfianak ugynevezett becsületét. De azért ő megmarad továbbra is az "erkölcsök" fő-főpredikátorának és abszolválja a jámbor tömeget a "bűnök" alól.

Sztepanov Emil titeli plébánost most har-

minchat rendbeli váltóhamsifásért zárták bőrtörre.

A bécsi Irgalmas-rendi barátok pedig zsidó templomba járnak és zsidó imádságokat mondanak, amiért egy öreg zsidó egy millió koronát hagyott nekik végrendeletében.

Igy folytathatnám tovább egész a végtelenségig. De minek folytassam? Ha lerajzoltunk egy tojást, megadtuk a formáját valamennyinek. Így van ez a papokkal is. Egy huron pendüli valamennyi. H—g.

**EGYLETI HIREK.**

**Mindazok, kik a Népszava naptárt megrendelték és még ezeideig meg nem kapták, legyenek türelemmel néhány napig, míg megérkeznek hazulról. Könyvkereskedő.**

Az első osztályban a november 21-én megkezdett vita folyó hó 26-án, szombaton este folytatódik. Basky F., titkár.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya f. hó 26-án, szombaton este 8 órakor tartja rendez képző ülését, melyre tömeges megjelenést kér a Vezetőség.

Mindazok, kik a folyó hó 19-én tartott mulatságra jegyeket kivitték eladás végett, fölkerjük, hogy legkésőbb f. hó 26-ig leszámolni sziveskedjenek.

**A M. B. Sz. I. o. és szövetségünk II. o.-nak Vigalmi-bizottsága.**

**MULATSÁGOK.**

A Peoria-i Magyar Szocialista Munkás Szervezet (XXVII. osztály) megánhelyiségében, este 7 órakor

**KEDÉLYES ESTÉLYT**

A Mc. Keesporti Szocialista Munkás Szervezet folyó hó 27-én, vasárnap este, megánhelyiségében (149 2nd St.)

**KEDÉLYES ESTÉLYT**

Színre kerül: **Apró félreértések.** Vigjáték egy fölvonásban. Belépti díj 15c. Kezdeté este 8 órakor.

A Munkás Btegségelyző Szövetség XXII-ik osztálya (Manayunk, Pa.) saját péztára javára f. évi december hó 31-én, **Szilvester estén** a Wood-féle Hall-ban (44 Main St.) a Philadelphiai Munkás Dalárda közreműködésével

**NAGY BÁLT**

rendez, amelyre úgy a manayunki, mint a környéki magyarságot ez uton hívja meg a Rendezőség.

A Pittsburg és Környéki Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 31-én, a Miller Hall-ban (Electric Ave.) művészies műsorral egybekötött

**SYLVESTER ESTÉLYT**

rendez. Belépti díj férfiaknak 50c. Kezdeté hét és fél órakor.

Szövetségünk III-ik osztálya és a Munkás Btegségelyző Szövetség XXXII-ik osztálya 1908 december 26-án, szombaton, saját helyiségükben (5 Boerum St.) táncal egybekötött

**KEDÉLYES ESTÉLYT**

rendez. Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órakor. Kintűnő zene.

A Chicagai Szocialista Munkás Szervezet I-es osztálya 1908 december 26-án, szombaton a Park Casino-ban (California Ave. és Division St. sarkán) nagy

**KARÁCSONYI MULATSÁGOT**

rendez. Belépti díj 25c. Kezdeté délután 3 órakor.

A Cincinnati S. L. P. magyar osztálya 1908 december 31-én, a Cosmopolitan Hall-ban (1313 Vine St.) táccal egybekötött

**SZINELŐADAST**

rendez. A tiszta jövedelem a párt és a könyvtár javára fordittatik.

Szövetségünk XIV. osztálya (Buffalo, N. Y.) 1908 december 25-én, pénteken este, a Zámoriféle teremben, (Niagara St. 1905. sz.) a Népakarat javára szinielőadással egybekötött

**TANCMULATSÁGOT**

rendeznek. Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órkor.

A Clevelandi Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 25-én, karácsony este a Sanger Hall-ban, 1940 W. 28th St. (volt Ohlsens Hall) szinielőadással egybekötött nagy

**TANCMULATSÁGOT**

rendez. Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

**REGÉNY.**

**RASZKOLNYIKOV**

(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Írta: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR.

(Folytatás) (13)

— Pavlovna Praskovja a rendőrségnél akart ellened panaszt emelni, — mondá.

Raszkolnyikov grimaszt vágott.

— A rendőrségnél? aztán mit akart?

— Nem fizeted a bért s mégsem költözöl ki. Tudhatod, hogy mit akar.

— Az ördögbe is, csak ez volna még a hujja! — morgott magában s fogait összecsiszorította; nem, erre most egyáltalán nincs szükségem.

— Ostoba liba! — tette hozzá fenhangon. — Még ma elmegek hozzá s beszélke vele.

— Ostoba, az meglehet, éppen olyan ostoba, mint én, de te bölcs, úgy fekszel itt, mint egy zsák s nem lehet észrevenni, hogy ebből valami okos dolog jöjjön ki. Régebben, — amint mondtad — gyerekenek leckét adtál, miért nem csinálsz mostan semmit?

— Csinálok én valamit, — dörmögött Raszkolnyikov nyersen és kedvetlenül.

— Mit csinálsz?

— Dolgozom.

— Mit dolgozol?

— Gondolkozom... felelt komolyan.

Násztásza majd megrepedt nevéttében. Egyike volt azoknak, akiket nagyon könnyű nevetésre bírni; nevetését alig lehetett hallani, de egész teste úgy táncolt-rengett bele, hogy végül csaknem rosszul érezte magát.

— Sok pénzt gondoltál már ki magadnak?

— Kérdé végre, némileg magához térve.

— Ha az embernek nincs csizmája, nem adhat leckéket; egyébiránt köpök én az egészre.

— Ne köpj a kutba\*.

— A gyerekekért rézpénzzel fizetnek. Mit kezdhet el az ember kopejkákkal — folytatta hanyagul, mintha saját gondolataira felelgetne meg.

Ah, neked talán az a kívánságod, hogy egyszer egész kapitalisod legyen.

— Igen egész kapitalis egyezsere, — felelt rövid szünet után, szilárd hangon.

— No, csak ne fűzeskedjél, mert még megijed az ember. Hozzak zsemlyét?

— Oh, most jut eszembe! Tegnap, mialatt te nem voltál itthon, egy levelet hoztak a számodra.

— Levelet? nekem? kitől?

— Hogy kitől, azt nem tudom. A postakihordónak három kopejkát fizettem: megadod?

— De add hát ide azt a levelet az istennek kérlek, add hát ide! — kiáltott Raszkolnyikov egészen fölindulva; — oh, uram, istenem!

A levél megjött: csakugyan anyjától, az I—i kormányzóságból jött. Raszkolnyikov el is sápadt, mikor a levelet átvette. Már rég nem kapott semmiféle értesítést, most azonban valami más szorította össze hirtelen szívéit.

— Násztásza, az isten szerelméért, menj ki most: itt van a három kopejkád, csak takarodjál azonnal.

A levél reszkett kezében, nem akarta a cseléd jelenlétében fölbotanni, egyedül akart maradni ezzel a levéllel. Amint Násztásza kiment, a levelet ajkaihoz vitte és megcsókolta: aztán még sokáig szeretetteljes tekintettel nézte a cimiratot, anyjának ezt az annyira ismert kedves, finom, dőlő kézírását, azt az anyát, aki őt régen írni és olvasni megtanította. Tétovázott, csaknem úgy tetszett, mintha valamitől félne. Végre fölnyitotta a levelet: nagy, vastag, két lat nehéz írás volt: két nagy levél-ív volt finom írással tele írva.

— "Kedves Rogvám! — írta anvja, — már két hónapja, hogy ufóljára levélbelileg elbeszélgettem veled: azalatt én sokat szenvedtem s nem egy éjjel nem bírtam behunyni a szememet a gondolkodások miatt. Hanem te engemet nem fogsz elfélni nem készakarattal történt hosszú halgatásomért. Tudod mennyire szeretlek: csak te vagy a mienk: az enyém és Dunvát: te vagy a mi mindenünk, reményvességünk, bizodalunk. Mit állottam ki, mikor megtudtam, hogy te már néhány hónap óta ott hagytad az egyetemet, mert nem volt miből élned, leckéid s evőb kereset forrásaid megszűntek."

"Hogy is tudtam volna rajtad sejtetni évi százhoz dollár nyugdíjamból? A tizenöt rubelt, amelyet négy hónappal ezelőtt küldtem neked, mint magad is tudod, e nyvedjii számláira Vahrusin Ivanovics Vaszilij itteni kereskedőtől kölcsönöztem. Ó jó ember s apáddal is barátságban volt. De miután átruháztam rá a jogot, hogy nyugdíjamat ő vehesse föl, várom kelleit, míg adósságom letérlesztődött és ez csak most történt meg, úgy hogy az evés idő alatt semmit sem küldhettem neked. De most hál' istennek, azt hiszem meint küldhetek neked valamit, sőt azt mondhatni, hogy a szerencse mosolyog most rád, amint mindjárt elmondom. Lezelebb is tunk meg, kedves Rogvám, hogy nővéred már másfél hónap óta meint itthon van s hogy ezután nem is fogunk e gymástól elválni. Hál' istennek, szent-

\*) "Ne köpj a kutba, mert ugy lehet, hogy neked is innod kell belőle." — orosz közmondás.

(Folytatjuk.)

SZERKESZTŐI ÜZENET.

N. B. Chester. Az indicator oly készülék, melynek segítségével a motor munkahengerében kifejtett munkamenysége határozandó meg.

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

Akron, O. Huszer F. 197 So. Main St. Allegheny, Pa. J. Ebenschweller, 607 Chesnut st. Pittsburgh, Pa.

I. Friedman, M. Kovács, K. Rottermel, Pittsburg. \$1.00. Ö. Totzer, J. Fodor, J. Megall, J. Zmek, A. Szűcs, A. Harris, M. Kudry, M. Ternay, A. Nagy, J. Somogyi, L. Tamton, J. Lulay

Folytatólagos előfizetők.

2.00. A. Tomory, Chicago. \$1.00. P. Frajt, Lester, J. Hoffer, B. Ruhig, Chicago. L. Szatmáry, Gy. Kucsma, A. Gerencsér, New Brunswick. I. Szereményi, Newark, N. J. D. Bazzay, Perth Amboy. S. Tomko,

HIRDETESEK.

(E rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

NE SZENVEDJENEK KÖSZÉNYBEN.

Dörzsöljék a tájédalmas, megdagadt helyeket Dr. RICHTER-féle

Anchor Pain Expeller

rel és el lesznek ragadtatva a jölvő csillapítás-tól, melyet ez szerez. Egy pap bizonyítványa, Rev. H. W. Freytag, Hammel, Ill. írja:

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET mindenemű házi hangszerekről... Jos. Pokorny 328 E. 78th St., New York.

ZACHAR OTTO NAGYBANI BOR-, SÖR- ÉS PALINKA KERESKEDESE.

1434 Germantown Ave. Philadelphia, Pa. Amint a magyar konyha, úgy a magyar ital való a magyarnak. Kaphatók magyar borok, törköly, szilvium, Roth's Extra sör. Rendelésre házhoz szállítva.

17 karátos vasúti óra.

Dr. S. Goldman egyedüli HAZAI MAGYAR ORVOS volt esész. és kir. katoniorvos. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. Könyvtáraknak és nőeknek megfelelő nagyságban, aranytűvel, gyönyörű kivitelben. Pontos időmértető. Vasutasok részére nélkülözhetetlen. 20 évi tapasztalat. Különleges ajánlat: Az órát elküldjük bárki részére \$5.75 utánvételrel s aki igényeinek nem felel meg, az nem fizessen érte semmit.

Divatos Cipők

„UNION SHOE CO.”-nál Ave B. cor. 4th St. NEW YORK.

BATHÓ ISTVÁN

ESZÖRENDŰ BORBÉLY ÉS FODRÁSZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

HENRY & LEOVITS

30 N. Lincoln St. Chicago, Ill. Hazai paprika, sáfrán és mindenféle házicikk kapható a legolcsóbb árban.

Empire Opera House

ETTEREM, KAVÉHAZ ÉS BOROZO 552-4 Second St., Passaic, N. J. Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Hamisítatlan óhazai borok pohár s s galon számban. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemű utbaigazítást kaphatnak.

TAUB VILMOS

magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyeműk javítását, jóállás mellett elvállalja. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszerket és egyleti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt embere. Vidéki megrendeléseket, javításokat pontosan teljesíti. Szolid árak.

31 Ave. B, Near 3rd St. New York. Mindennemű LATSZEREK raktáron. Nagy képes árjegyzék úgy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

SZENTGYÖRGYI O.

kavéhaza és étterme 567 N 5th St. Philadelphia, Pa. Cor. Green and 5th Street. Magyarajku szocialisták kedvelt találkozó helye.

PARK CASINO

Lipman J., tulajdonos. KAVÉHAZ ÉS ÉTTEREM 606-610 California Ave., Chicago, Ill. a-Division St. északkeleti sarkán, a Humboldt Park-kal szemben. Belföldi s importált magyar borok, likőr és szivarok. Elegáns kavéház.

HAJÓ VAGY VASUTIJEGYET VÁSÁROLNI AZ ÖSSZES VONALAKRA - PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK GYORS ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTANÁCSOSABB FORDULNI DEUTSCH BROS 319. E. HOUSTON ST. NEW YORK

I. N. Y. M. Ifjúsági Kör tánciskolája. ARPAD HALL 431 E. 6th St. New York. Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban 49 Mercer St. Newark, N. J.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street New York

Mrs. KLEIN magyar kavéház és étterem 257 Springfield Ave. Newark.

Wachsman női és férfi-dívat áruháza 86 Avenue A NEW YORK.

Mrs. J. HOFFMANN, MAGYAR VIRÁGÜZLETE 971 SECOND AVE. 51. és 52. utca között N. Y.

FINTA MIHÁLY, BORBÉLY ÉS FODRÁSZ 516 E. 6th Street, New York.

JAKOBY MIKSA orvostanhallgató Angol Magyar iskolában 238 E. 6th St. és 1528 Second Ave. (79th St.)

Katolín János FENYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis

Ugyes magyar szülésznő Jergler Paula Budapesten az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

TULY budapesti fényképész 4 West Street. Newark, N. J.

Legfinomabb kivitelű fényképek tisztán kidolgozva, jótállás mellett. Ugyszintén főlvételek házon kívül is eszközölhetnek. Nyitva vasár- és ünnepnapokon is.

Bevándorlók figyelmébe ROSSASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK.

HAJOJEGYET VÁSÁROLNI-PÉNZT KÜLDENI LEGJOBB ÉS A LEGTANÁCSOSABB FORDULNI KISS EMIL BANKÁRHÁZ 104 SECOND AVE. NEW YORK

Beldegreen budapesti fényképész 32 Avenue C 3-ik u.sarok, New York

Friedman József férfi- és női-szabó üzlete 610 N. 2nd St. Philadélfia, Pa.

Péter Lajos Rákóczi Hall-hoz címzett Vendéglő, Kavéház és Étterme. 4-ik utca 197, New York

MAGYAR PEK 615 So. 2nd St. St. Louis, Mo. Megrendeléseket házhoz szállítok. Hajó- és vasutjegyeket eladok, valamint pénzt küldök minden irányban.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzzállító és váltó-intézet Főútle 127 Second St., Passaic, N. J.

Erdélyi Vendéglő 263 9th St. cor. Clementine. San Francisco, Call Friss izletes magyar ételek és italok. Az elvtársak kedvelt találkozó helye. Pool és biliárd asztalok.

ROTH SAMUEL gyógyszerész a Megváltóhoz 125 Ave. C, cor. 8th St., New York

Legkedveltebb és legnépszerűbb ROSSASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK.

Bevándorlók figyelmébe ROSSASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK.